

**НАСТАВНО – НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ  
ФАКУЛТЕТА „СВЕТОГ ВАСИЛИЈА ОСТРОШКОГ“ У ФОЧИ И  
СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ**

**Предмет:** Извјештај комисије о пријављеним кандидатима за избор наставника у академско звање редовног професора или ванредног професора, ужа научна област: Философија религије, теологија и религиозне студије (ужа образовна област: историјско теолошке науке).

Одлуком научно наставног вијећа Православног богословског факултета „Светог Василија Острошког“ у Фочи, Универзитета у Источном Сарајеву, број 1212/21 од 06.12.2021, именовани смо у комисију за разматрање конкурсног материјала и писање извјештаја по конкурс, објављеном у дневном листу „Глас Српске“ од 03.11.2021. године, за избор наставника у академско звање редовног професора или ванредног професора за ужу научну област Философија религије, теологија и религиозне студије.

**ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ**

Састав комисије <sup>1</sup> са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив научне области, научног поља и уже научне/умјетничке области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:
1. Проф. др Мирко Сајловић, редовни професор, предсједник Научна област: Умјетност и хуманистичке науке Научно поље: Хуманистика Ужа научна област: Философија религије, теологија и религиозне студије Датум избора у звање: 11.12.2017. године. Универзитет у Источном Сарајеву Православни Богословски факултет „Светог Василија Острошког“, Фоча
2. Протојереј-ставрофор проф. др Радомир Поповић, редовни професор, члан Научна област: Умјетност и хуманистичке науке Научно поље: Хуманистика Ужа научна област: Философија религије, теологија и религиозне студије Датум избора у звање: 24.10.2000. године. Универзитет у Београду Православни Богословски факултет, Београд
3. Проф. др Александар Стаматовић, редовни професор, члан Научна област: Хуманистичке науке Научно поље: Хуманистика Ужа научна/умјетничка област: Историја новог вијека Датум избора у звање: 27.12.2017. године. Универзитет у Источном Сарајеву Филозофски факултет, Пале

<sup>1</sup> Комисија се састоји од најмање три наставника из научног поља, од којих је најмање један из уже научне/умјетничке за коју се бира кандидат. Најмање један члан комисије не може бити у радном односу на Универзитету у Источном Сарајеву, односно мора бити у радном односу на другој високошколској установи. Чланови комисије морају бити у истом или вишем звању од звања у које се кандидат бира и не могу бити у сродству са кандидатом.

На претходно наведени конкурс пријавио се један кандидата:

1. др Далибор (Новак) Петровић, ванредни професор

На основу прегледа конкурсне документације, а поштујући прописане члан<sup>2</sup> 77. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“ бр. 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16), чланове 148. и 149. Статута Универзитета у Источном Сарајеву и чланове 5., 6., и 38<sup>3</sup>. Правилника о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву, Комисија за писање извјештаја о пријављеном кандидату за избор у звање, Наставно-научном вијећу Православног богословског факултета и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву подноси слиједећи извјештај на даље одлучивање:

## ИЗВЈЕШТАЈ

### КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

<b>I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ</b>
<b>Одлука о расписивању конкурса, орган и датум доношења одлуке</b>
Одлука Наставно-научног вијећа Православног богословског факултета у Фочи, Универзитета у Источном Сарајеву, број ННВ: 1212/21, од 06.12.2021. године
<b>Дневни лист, датум објаве конкурса</b>
„Глас Српске“, 03.11. 2021. године.
<b>Број кандидата који се бира</b>
Један
<b>Звање и назив уже научне/умјетничке области, уже образовне области за коју је конкурс расписан, списак предмета</b>
Редовни професор, Философија религије, теологија и религиозне студије; ужа образовна област: Историја Српске православне цркве; предмети: Историја српске православне цркве I и Историја Српске православне цркве II)
<b>Број пријављених кандидата</b>
Један

<b>II ПОДАЦИ О КАНДИДАТИМА</b>
<b>ПРВИ КАНДИДАТ</b>
<b>1. ОСНОВНИ БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ</b>
<b>Име (име једног родитеља) и презиме</b>
Далибор (Новак) Петровић
<b>Датум и мјесто рођења</b>
09.11.1972. године у Фочи
<b>Установе у којима је кандидат био запослен</b>

<sup>2</sup> У зависности од звања у које се кандидат бира, наводи се члан 77. или 78. или 87.

<sup>3</sup> У зависности од звања у које се кандидат бира, наводи се члан 37. или 38. или 39.

- Основна школа Веселин Маслеша у Фочи, - Српска православна богословија «Свети Петар Зимоњић» у Фочи - Православни богословски факултет «Свети Василије Острошки» у Фочи.
<b>Звања/радна мјеста</b>
- наставник вјерске наставе, - асистент, виши асистент, доцент, ванредни професор.
<b>Научна област</b>
Философија религије, теологија и религиозне студије
<b>Чланство у научним и стручним организацијама или удружењима</b>
<b>2. СТРУЧНА БИОГРАФИЈА, ДИПЛОМЕ И ЗВАЊА</b>
<b>Основне студије/студије првог циклуса</b>
<b>Назив институције, година уписа и завршетка</b>
Универзитет у Источном Сарајеву, Духовна академија «Светог Василија Острошког» у Фочи; година уписа: 1994., завршетка: 2000.
<b>Назив студијског програма, излазног модула</b>
<b>Просјечна оцјена током студија<sup>4</sup>, стечени академски назив</b>
7, 84.
<b>Постдипломске студије/студије другог циклуса</b>
<b>Назив институције, година уписа и завршетка</b>
Универзитет у Источном Сарајеву, Православни богословски факултет «Светог Василија Острошког» у Фочи; година уписа: 2001, завршетка: 2006.
<b>Назив студијског програма, излазног модула</b>
<b>Просјечна оцјена током студија, стечени академски назив</b>
Магистар православних богословских наука
<b>Наслов магистарског/мастер рада</b>
Стјажатељи и нестјажатељи у Руској цркви XVI вијека
<b>Ужа научна/умјетничка област</b>
Историјско-теолошке науке
<b>Докторат/студије трећег циклуса</b>
<b>Назив институције, година уписа и завршетка (датум пријаве и одбране дисертације)</b>
Универзитет у Источном Сарајеву, Православни богословски факултет «Светог Василија Острошког» у Фочи; датум пријаве: 2007, одбране: 17.06.2010.
<b>Наслов докторске дисертације</b>
Улога патријарха Никона у животу Руске цркве XVII вијека
<b>Ужа научна област</b>
Историјско-теолошке науке
<b>Претходни избори у звања (институција, звање и период)</b>
- Универзитета у Источном Сарајеву, Православном богословском факултету «Светог Василија Острошког», асистент (23.06.2005. године) за ужу научну област Историјско-теолошке науке за предмет Историја хришћанске цркве.  - Универзитета у Источном Сарајеву, Православном богословском факултету

<sup>4</sup> Просјечна оцјена током основних студија и студија првог и другог циклуса наводи се за кандидате који се бирају у звање асистента и вишег асистента.

«Светог Василија Острошког», **виши асистент** (17.04.2007.године) за ужу научну област Историјско-теолошке науке за предмет Општа историја хришћанске цркве до 06.04.2009. године када је извршено преименовање звања у **виши асистент** за ужу научну област Историјско-теолошке науке за предмет Историја Цркве на Православном богословском факултету у Фочи, Универзитета у Источном Сарајеву .

- Универзитета у Источном Сарајеву, Православном богословском факултету «Светог Василија Острошког»**доцент** (01.04.2011. године) за ужу научну област Историјско-теолошке науке за предмет Историја Цркве (1,2).

- Универзитета у Источном Сарајеву, Православном богословском факултету «Светог Василија Острошког», **ванредни професор** (23.02.2016) за ужу научну област Историјско-теолошке науке (предмети: Историја Српске православне цркве I и Историја Српске православне цркве II).

### **3. НАУЧНА/УМЈЕТНИЧКА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА**

#### **Радови прије првог и/или посљедњег избора/реизбора**

Монографије:

1. Петровић, Д. (2007), *Стјажатељи и нестјажатељи у руској цркви XVI вијека* (Издање: Православни богословски факултет), Фоча 2007.
2. Петровић, Д. (2007), *Установе манастира у историји руског народа*, (Издање: Универзитет у Источном Сарајеву ПБФ „Свети Василије Острошки“ и Издавачко-информативна установа митрополије Црногорско-приморске „Светигора“), Фоча 2014.
3. *Зетска Света Гора*, (приређивачи: Д. Петровић, П. Драгојловић. Тројезично издање: српски, руски и енглески), Краљево 2013, (142. стр.).

Научни радови:

1. Петровић, Д. (2004), *Стоглав. Сабор у Москви 1551. године. Приказ и коментар одлука сабора*, Нови Источник, часопис студената Духовне академије Светог Василија Острошког, број 5, Фоча 2004, 72-84.
2. Петровић, Д. (2006), *Писмо о нетрпеливости монаха*, (Изворник из руског превода овог писма од проф. А. А: Зимина, «*Письмо о нелюбках иноков Кириллова и Иосифова монастырей*». *Послания Иосифа Волоцкого*, Подготовка текста: А. А. Зимина и Я. С. Лурье, Издательство Академии Наук СССР, Москва - Ленинград, 1959), Нови Источник, часопис студената Духовне академије Светог Василија Острошког, број 8, Фоча 2006, 96-101.
3. Петровић, Д. (2010), *Житије патријарха Никона* (Годишњак, часопис за теолошко-философска питања Православног богословског факултета Универзитета у Источном Сарајеву), Фоча 2010, 120-130.
4. Петровић Д., С. Достих, (2015) *Верске заједнице – прилог проучавању међуверске толеранције*, (Часопис министарства унутрашњих послова Републике Србије, година LVII 1/2015), Београд 2015, 134-157.
5. Петровић, Д. (2011), *Однос руске духовне и свјетовне власти према Пећком патријарху*

*Гаврилу Рајићу*, (Теолошки погледи - версконаучни часопис, година 41, број 3), Београд 2011, 69-84.

6. Петровић, Д. (2011), *Правни основи гоњења хришћана у Римској империји*, (Годишњак, часопис за теолошко-филозофска питања Православног богословског факултета Универзитета у Источном Сарајеву, година X), Фоча 2011, 113-120.

7. Петровић, Д. (2012), *Покушај црквеног приближавања Бугара Римској патријаршији у IX вијеку*, (Годишњак, часопис за теолошко-филозофска питања Православног богословског факултета Универзитета у Источном Сарајеву, година XI), Фоча 2012, 139-154.

8. Петровић, Д. (2013), *Православна црква у Босни и Херцеговини од 1766. до 1920. године*, (Теолошки погледи - версконаучни часопис, година XLVI, број 2), Београд 2013, 567-582.

9. Петровић, Д. (2013), *Проблем секуларизације манастирске имовине у Русији*, (Годишњак, Часопис Православног богословског факултета универзитета у Источном Сарајеву, година XII, број 12), Фоча 2013, 157-169.

10. Петровић, Д. (2013), *Милански едикт и његов допринос слободи хришћанства*, (рад објављен у зборнику: Константиново уздарје), Прибој 2013, 18-34.

11. Петровић, Д. (2015), „*Православље у троуглу Русија, Аустро-Угарска, Турска у свјетлу догађаја око Првог свјетског рата*“ (Зборник радова међународног научног скупа „Православни свет и први светски рат“), Београд 2015, 219-246.

Прикази:

М. Сајловић, *Милански едикт у контексту реформи у III и IV века*, (Годишњак, часопис за теолошко-филозофска питања Православног богословског факултета Универзитета у Источном Сарајеву, година X – децембар 2011), Фоча 2011, 223-225.

Рецензија:

др Р. Билинац, *Опита и национална историја хришћанства*, (Едиција уџбеници), Сарајево 2013.

## **Радови послје посљедњег избора/реизбора<sup>5</sup>**

Монографије:

1. *Патријарх Никон на челу Руске цркве* (издавач: Универзитет у Источном Сарајеву, Православни Богословски факултет Светог Василија Острошког), Фоча, 2017, стр. 412.

Монографија има следећи садржај:

- Предговор (7-12)
- Увод (13-25)
- Житије патријарха Никона (26-48)

<sup>5</sup> Навести кратак приказ радова и књига (научних књига, монографија или универзитетских уџбеника) релевантних за избор кандидата у академско звање.

- Глава I
- Мјесто духовних предстојатеља у Цркви и држави прије Никона (49)
- 1. Руска држава и друштво до појаве патријарха Никона (49-63)
- 2. Улога патријараха у држави прије Никона (63-86)
- 3. Црквена дјелатност патријараха у Цркви прије Никона (86-101)
- Закључак (101-106)
- Глава II
- Улога Никона у припреми подухвата исправљања богослужбених књига и обреда (107-111)
- 1. Учешће Никона у припреми реформи (111-124)
- 2. Утицај кијевске богословске школе на реформе (124-137)
- 3. Саборско уложеније из 1649 (137-150)
- Закључак (150-154)
- Глава III
- Никонова улога у Руској Цркви као члана више јерархије (155-156)
- 1. Никон као Новгородски митрополит (156-175)
- 2. Избор митрополита Никона за Руског патријарха (175-194)
- 3. Никоново управљање Црквом до 1655 године (194-228)
- 4. Присаједињење Украјине (228-244)
- 5. Патријархова управа од 1655 до одступања 1658. године (245-275)
- Закључак (275-278)
- Глава IV
- Контакти са Српском Црквом (279-281)
- Црквена сарадња ранијих периода (281-292)
- Срби епископи Руске Цркве (292-302)
- Патријарх Гаврило и његов боравак у Москви (303-323)
- Закључак (323-325)
- Глава V
- Крај Никонове управе и утицаја на процесе у Руској Православној Цркви (327)
- 1. Разлози разлаза са царем и одступања од патријаршијске катедре (328-348)
- 2. Посљедице разлаза са царем и одступања од патријаршијске катедре (348-367)
- Закључак (367-370)
- Поговор (371-389)
- Литература (391-406)
- Индекс (407-412)

Структуру основног текста монографије чини текст кандидатове докторске дисертације, која је овом приликом у знатној мјери допуњена и прерађена. Интегрално нова поглавља у монографији су: *Житије патријарха Никона* и *Глава IV - Контакти са Српском Црквом*. Осим овога, извршене су прераде и допуне, пропраћене новим напоменама и литературом, преосталих дијелова монографије. Монографија *Патријарх Никон на челу Руске цркве* урађена је на стручан и студиозан начин. Своју студију о животу и делу руског патријарха Никона (+1681), кандидат базира првенствено на историјским изворима као и на релевантној савременој литератури. Стога сматрамо да ова монографија својом исцрпношћу, аналитичношћу и аргументованим закључцима аутора представља изузетан допринос оскудној српској црквено-историјској литератури о патријарху Никону и историји Руске цркве под његовом управом.

2. Др Ранко Билинац, Др Далибор Петровић, *Православни храмови ужег градског језгра у Сарајеву до 1941. године* (издавач: Универзитет у Источном Сарајеву, Православни Богословски факултет Светог Василија Острошког), Источно Сарајево 2017, стр. 306.

Садржај монографије:

- Предговор, стр. 5-7 (мр Душан Зуровац, књижевник)
- Увод (9-18)
- Стара Црква на Башчаршији (21-42)
- Стара црква и односи са дабробосанским митрополитима (43-75)
- Стара црква као катедрални храм (76-99)
- Стара црква за вријеме фанариота (100-110)
- Умјетничка вриједност заоставштине Старе цркве (111-113)
- Музеј Српске православне цркве у Сарајеву (114-116)
- Саборна црква (119-160)
- Преображењска црква (163-174)
- Поговор (177-187)
- Додатак (190-268)
- Библиографија (271-280)
- Регистар имена (281-298)
- Регистар географских назива (299-306)

Коауторска монографија „*Православни храмови ужег градског језгра у Сарајеву до 1941. године*“ урађена је на оргиналан начин, поштујући научно-истраживачке узусе. Ипак, постављени циљ аутора да се на основу богате историјске архиве и расположиве релевантне литературе изложи историја трију најстаријих сарајевских цркава, чини се да није у потпуности остварен. Наиме, монографија је урађена првенствено на основу излагања старије литературе (где доминира: В. Скарић, *Српски православни народ и црква у сарајеву 17. и 18. вијека*, Сарајево 1928), уз ефемерно коришћење најсавременијих тематских студија. Због тога, аутори нису ни дошли до значајнијих нових аргументованих закључака, већ се углавном придржавају реинтерпретације старијих казивања. Једини научно истраживачки допринос ове монографије јесте моменат везан за питање идентификације личности архитекте Преображењске цркве (стр. 168-172). Њихов хипотетички закључак да „је Преображењска црква саграђена по пројекту који је или модификовао или у потпуности израдио Александар Дероко“ (171), иако не аргументовано доказан, чини се да је, са много убедљивости, прихватљив. Поред изречене примедбе, може се констатовати да је ова монографија подесан приручник за историју трију најстаријих сарајевских цркава.

Научни радови:

1. *Положај Српске православне цркве од XIX вијека до Првог свјетског рата* (Годишњак, Часопис Православног Богословског факултета Универзитета у Источном Сарајеву; бр. 14), Фоча 2015, стр. 100-109.

У овом оригиналном научном раду аутор се бави питањем црквено-политичког положаја Српске православне цркве од XIX вијека до Првог свјетског рата на свим балканским областима где су Срби били доминантно заступљени. Према закључцима аутора, реформски подухвати који су захватили свијет и који су преиспитивали наслијеђене друштвене односе током XIX вијека неповратно су обиљежили сам почетак XX вијека. Услови за живот су се радикално измијенили. Због тога је, поред низа других фактора, дошло и до преиспитивања положаја Српске православне цркве

у политичким системима прије Првог свјетског рата. С једне стране, то је за резултат имало интензивирање националних или вјерских тежњи за промјеном статуса и положаја у друштвеним, социјалним и политичким структурама у државним системима у којима су Срби силом прилика живјели. С друге стране, још снажније се почело са реализацијом постигнутих резултата у борби за остваривање праведнијег и хуманијег људског друштва. Самим тим су рјешења, до којих се дошло, значајно утицала на мјесто и положај православља у новонасталим државама и друштвеним уређењима послје Првог свјетског рата у Европи. Ово је, прије свега, било актуелно међу радничким структурама СССР и краљевине СХС послје завршетка Првог Свјетског рата.

2. *Историјски развој западног хришћанства* (Годишњак, часопис Православног богословског факултета Универзитета у Источном Сарајеву; бр. 15), Фоча 2016, стр. 89-100.

У овом прегледном раду аутор приказује историјски пут Западног хришћанства од оснивања Римске цркве до свареног доба. Према ауторовим запажањима, развојни пут западног хришћанства био је у великој мјери одређен приликама специфичним за поднебље западне Европе и чињенице да је најважнија и најпоштованија хришћанска заједница са њеним епископом била основана у главном граду Империје - Риму. Дуго времена Рим је у међусобним односима са Истоком, са православним Константинопољем или са другим древним патријаршијама, имао незаобилазну улогу у креирању односа који су остављали трајне последице на црквену стварност. Истовремено, управо ови односи су обликовали учење римске курије о мјесту и положају римокатоличке цркве у свијету. То учење је у периоду послје Великог раскола само разрађено до облика који имамо данас. Реформација као израз бунта против званичне доктрине римокатоличке цркве је само допринијела усложњавању односа којима је оспорена неприкосновено лидерство римске курије на Западу, а самим тиме и њихових претензија на свјетском нивоу.

3. *Аустроугарски злочини над српским светицима у Фочи у Првом свјетском рату* (Богословље, часопис Православног Богословског факултета Универзитета у Београду, бр. 2), Београд 2016, стр. 223-236.

У овом раду аутор се бави питањем страдања српских православних свештеника фочанског краја у Босни и Херцеговини у првим мјесецима Првог свјетског рата, а које је било пропраћено несвакидашњим и непримјереним до тада односом Аустроугарских власти према Српској православној цркви и Српском народу уопште. Мотиви којима су се руководиле војне власти у Фочи, али и у цијелој Босни и Херцеговини имали су вишеструки значај. С једне стране се може говорити о обичној освети гдје је кривцем проглашен цијели један народ и његове културне, духовне и просвјетне институције. Истовремено, други мотив могао се уочити у жељи централних власти у коначном завршетку тзв. Српског питања у Босни и Херцеговини. План се имао извести примјеном прости ликвидације носиоца националне идеје Српског народа уз примјену жестоких притисака који су полазили од једноставног забрањивања и негације историјског права на постојање и опстанак тог народа са јако израженом националном самосвијешћу а које се, по тим плановима, Српски народ морао одрећи.

4. *Покушај изградње руске цркве у Сарајеву између два свјетска рата* (Годишњак, Часопис Православног богословског факултета Универзитета у Источном Сарајеву, бр. 16), Фоча 2017, стр. 28-37.

У овом раду кандидат се бави свим проблематикама у вези покушаја изградње руске



цркве у Сарајеву између два свјетска рата. Наиме, у периоду између два свјетска рата у Сарајеву се настанила једна не мала заједница Руса белогардејаца који су ту организовали свој живот и рад. Велики број тих људи је био изузетно образован а притом и свјестан својих коријена, културе и духовности. Жељели су да своје наслијеђе очувају у новонасталим околностима. Због тога су и покренули иницијативу око подизања руског православног храма у граду Сарајеву. Ипак, проналажење прихватљивог рјешења за њих и средину у којој су обитавали често није био одговарајући. Исто тако уочљива је извјесна доза неспремности од српских институција у Сарајеву да овој популацији пружи додатну помоћ на основу које би у Сарајеву руски избјеглички корпус оставио упечатљивији материјални траг свог постојања.

5. *Србија и Ватикан у истраживању Љубомира Дурковића Јакшића* (Др Љубомир Дурковић Јакшић - живот и научно стваралаштво. Зборник радова са библиографијом), Никшић 2018, стр. 25-32.

Из широког спектра историјско-истраживачког рада професора Љубомира Дурковић-Јакшића, аутор је у овом раду ставио у фокус Дурковић-Јакшићева истраживања односа Србије и Ватикана. У свом излагању аутор се позива углавном на књигу Љубомира Дурковић-Јакшића, *Србија и Ватикан 1804-1918*, Краљево-Крагујевац 1990. Према ауторовим закључцима, ово његово дјело постало је незаобилазна литература за оне који желе да стекну увид у замршене односе између Ватикана и српског народа на Балкану током 19-20 века.

6. *Билтени архијерејских намјесништава Зворничко-тузланске епархије од 1998-2013. године* (Радови Филозофског факултета; Филолошке науке 20), Пале, 2019, стр. 100-118.

Кандит се у раду бави питањем појаве и узрока новог вида црквеног издаваштва у Зворничко-тузланској епархији Српске православне цркве у периоду од 1998-2013. године. Према кандидатовим закључцима, ново-настале црквено-политичке прилике диктирале су и нове потребе да се у црквеним оквирима понуди један облик информисања и образовања вјерника, а што је за резултат имала појаву више часописа-билтена у оквиру зворничко-тузланске епархије. Овакав вид информисања, образовања и биљежења догађаја и појава локалног карактера трајао је петнаест година. За то вријеме је изашао значајан број билтена који по својој форми, литерарном садржају и учесталости излагања имају различиту литерарну и културолошку вриједност. Ипак, несвакидашњи облик, теме које су обрађиване и историјско-љетописни тематски акценат на локалном окружењу архијерејских намјесништава могу да привуку пажњу истраживача српске издавачке дјелатности.

7. Д. Петровић, С. Достић, *Покушај оспоравања историјског наслеђа Цркве и постојања Српског народа на примеру светог Стефана Штиљановића* (Гласник «Баштина», Институт за српску културу, св. 47), Приштина-Лепосавић 2019, стр. 415-427.

Сведоци смо савремених идеолошких превредњавања, спиновања, те намерних злоупотреба чињеница из српске историје. Из сваког промашаја или неправилно извучених закључака одговорних елита као по правилу за посљедицу добијамо научно-правна рјешења која су веома тешко оборива или се пак, под политичким притиском, никако не могу исправити. Борба за историјску истину, за нашу интерпретацију исте, јесте борба не само за нашу прошлост већ и за нашу будућност јер онај ко има монопол над нашом прошлосту стиче привилегију да нам одређује и нашу будућност. Стога, намера аутора рада је да, анализирајући историјске чињенице

у вези са Светим Стефаном Штиљановићем и његовог црквено-народног предања, укаже на значај историјског наслеђа Цркве као једног од видова заштите историјског трајања српског народа на његовом етничком простору. Свети Стефан Штиљановић је у једном историјском периоду српског народа, у бившој Аустријској монархији, имао важну друштвено-политичку позицију. Негирање историчности његове личности као и аутентичног молитвеног поштовања директно је било уперено против српског црквеног и народног историјског континуитета постојања на појединим дијеловима српског етничког простора.

8. *Епархијална организација аутокефалне српске цркве 1219. године* (Култура. Часопис за теорију и социологију културе и културну политику, бр. 19), Београд 2019, стр. 28-43.

У овом раду кандидат се бави питањем начина организовања Аутокефалне Српске цркве од стране Светог Саве 1219. године, а што је несумњиво представљало, како у националном тако и у организационом смислу, изузетан историјски догађај. Први пут је дошло до формирања једне институције која је независно од других центара могла да планира и истовремено изграђује систем вриједности по мјери која је најбоље одговарала и највише доприносила општеном добру. Непогрешиви осјећај Светог Саве да препозна онај вид практиковања хришћанске вјере, а који најбоље одговара српском националном бићу, показао се и у пракси. На дјелу се показало Савина црквено-државничка одмјереност и одговорност. У том смислу треба посматрати његов приступ првобитној епархијалној организацији Српске цркве која је у потпуности одговарала тадашњим потребама и постављеним циљевима државног и духовног руководства немањихке државе.

9. *Црквено-правни односи на тлу српске архиепископије прије њеног оснивања за вријеме Светог Саве* (Државно-црквено право кроз векове. Зборник радова са међународног научног скупа), Београд-Будва 2019, 27-42.

У овом раду се говори о преплитању и формирању различитих црквено-правних односа на етничкој територији коју је до формирања немањихке државе насељавао српски народ. У том погледу веома важну улогу играли су међусобни односи како црквених центара Рима и Цариграда, тако и друштвено-политичких и војних односа на просторима Балкана који су имали своја преламања на формирање црквено-правних рјешења српској етничкој териториј. У формирању ових односа важну улогу играла је мисионарска дјелатност и посвећеност мисионара том обимном раду око приближавања богословског садржаја ширим народним слојевима. Опређељење да се одређени богословски правац представи као најпогоднији за одређену етничку скупину имао је одлучујући значај за прихватање римског или источно-православног богословског израза хришћанске вјере. Богословско-догматска одређеност је уједно одређивала и утемељеност у црквено-правном систему постојања и дјеловања.

10. *Свети Василије Острошки у Старој Херцеговини* (Српска Баштина. Часопис Институт за Српску културу – Никшић, бр. 2), Никшић 2020.

У раду аутор је изложио развојни пут култа светога Василија Острошког у Старој Херцеговини, са акцентом на савремено стање истог. Према запажању аутора рада, личност Светог Василија Острошког, још од времена његовог овоземаљског живота, одувек је у српском народу будила одређену узајамно-повратну комуникацију. Послије објаве његових моштију та комуникација је постала још интензивнија и како је вријеме пролазило развио се однос који има значајне одлике култа. У данашње вријеме, са снажним увјерењем, могло би се устврдити да не постоји ни један вјерник Српске православне цркве који није чуо за Светог Василија Острошког и да није

испољио жељу да се молитвено поклони пред његовим моштима у манастиру Острог. Само поклоњење заузима значајно мјесто у његовању и развоју култа Светог Василија Острошког а које за циљ има успостављање непосредног духовног контакта са светитељем.

11. *The Serbian Orthodox Church and Social Practices Ecclesiology and the Theology of Diaconia and Christian Social Practice Case* (Studies from Central and Eastern Europe & Central Asia. International Academy for Diaconia and Social Action, Central & Eastern Europe, o.p.s (interdiac). Dukelská 264/5. 737 01 Český Těšín. Czech Republic, стр. 50-57. У овом коауторском раду аутори преиспитују, са теоријског и практичног аспекта, развијеност и деловање харитативних институција у Српској православној цркви. У првом делу рада излажу основна богословска становишта и предањско-богословске карактеристике Српске православне цркве, те њену канонску и јурисдикциону организацију. Потом, у другом делу рада, разматрајући друштвено-политичку нестабилност српског друштва током последњих неколико деценија, констатују да су веома оскудни економски ресурси, где је чак и економска егзистенција довођена у питање, главни разлози непостојања већих, вишедеценијских планова и програма на плану харитативног деловања Српске православне цркве.
12. *Манастир Стањевићи у вријеме митрополита Саве Петровића* (Зборник радова са научног скупа «Седам вијекова манастира Стањевићи», 14-15. септембар 2019. Стањевићи-Будва-Цитадела). Рад је прошао рецензију и у припреми је за штампу. У овом раду аутор преиспитује улогу и значај манастира Стањевићи у животу Митрополије црногорско-приморске, а за вријеме митрополита Сава Петровића. У раду је дат осврт на повремене посјете руских изасланика Црној Гори за вријеме управе митрополита Саве али и његовог предходника владике Данила. Посјете руских дипломата имале су промјењив успјех по међусобне руско-црногорске односе. Од успјешности тих мисија зависило је давања или ускраћивања материјалне помоћи Црној Гори. Посебна пажња посвећена је мјесту и значају манастира Стањевићи у тадашњим приликама у Црној Гори односно у митрополији Цетињској. Однос, пак, митрополита Саве према манастиру разматран је у свјетлу општег значаја. За појашњење овог питања кориштени су публиковани уговори о куповини земље за манастир Стањевићи. Уговори представљају писани траг изузетног старања митрополита Саве да се манастиру обезбеди самостално економско функционисање као епископског сједишта у предјелима Мелетачке власти. Осим тога, како аутор закључује, треба истаћи да је манастир у то вријеме играо активну улогу у обезбјеђивању минимума услова како за очување национално-вјерске самобитности и народног опстанка тако и за економску стабилност саме епархије.
13. *Обнова цркве Пресвете Богородице у Чајничу 1957-1959. Године* (Зборник радова са научног скупа «Осам вијекова митрополије дабробосанске», 1-3. Октобар 2021. године). Рад је прошао рецензију за објављивање. Аутор у раду хронолошки излаже ток обнове православне цркве Успења Пресвете Богородице у Чајничу. Радови васпостављања чајничког храма изведени су у тешком периоду поратне обнове земље, у околностима оскудице и идеолошке искључивости када је подухват обнове и поправке једног вјерског објекта у малом мјесту какво је било Чајниче, реално представљало изузетан подвиг. Објекат је, послје пуних четрнаест година изложености свим метео условима, обновљен у рекордном времену. Уз огромни труд Дабробосанске митрополије, Црквене општине и вјерујућег народа црква је архитектонски обновљена истовјетно свом изгледу прије Другог свјетског рата. Као главни архивски извор у приказивању тока и обима изведених радова на

обнови цркве аутор је користио сачувани Грађевински дневник

#### **4. ОБРАЗОВНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА**

##### **Образовна дјелатност прије првог и/или /последњег избора/реизбора**

Сва досадашња академска звања, од асистента до ванредног професора, кандидат има из уже научне области Философија религије, теологија и религиозне студије, односно уже образовне области: историјско теолошке науке. Прије избора за вишег асистента кандидат је једну академску годину дана (2005/2006) провео на стручном усавршавању у Московској духовној академији по благослову Руске православне цркве. За доцента изабран је на Историјско-теолошкој катедри за предмет Историја цркве на богословско-пастирском смјеру Православног богословског факултета. Школске 2013/2014 године постављен је за одговорног наставника за предмет Историја Српске православне цркве на смјеру Православна теологија и Богословско-пастирском смјеру Православног богословског факултета где је изводио наставу и одржавао испите до данас. Од академске 2013/2014. године одговорни наставник на мастер студијама Православног богословског факултета у Фочи за предмет Средњовјековни српски патријарси (Историја Српске православне цркве). У свом досадашњем наставничком раду изградио је позитиван и коректан однос према студентина.

Учесник међународног научног скупа „Православни свет и први светски рат“ 5-6. децембра 2014. године у организацији Православног богословског факултета Универзитета у Београду са радом на тему „Православље у троуглу Русија, Аустро-Угарска, Турска у свјетлу догађаја око Првог свјетског рата“.

Ментор за израду мастер рада:

1. Марко Бошков (2015). *Пећка патријаршија у периоду 1592-1674*. Мастер рад. Рад је одбрањен 06. 07. 2015. на Православном богословском факултету у Фочи.

Члан комисије за израду мастер рада:

1. Александар М. Вујовић (2015). *Хришћански мотиви у преткосовском и косовском циклусу еписких пјесама*. Мастер рад. Одбрањен 27. 4. 2015. на Православном богословском факултету у Фочи.

Члан комисије за одбрану докторских дисертација:

1. Саша Шољевић (2012). *Положај Српске православне Цркве у Социјалистичкој републици Босни и Херцеговини (1945-1975)*. Теза је одбрањена 24. 02.2012. на Православном богословском факултету у Фочи.

2. Павле (Добросав) Кондић (2014). *Митрополија Црногорско-приморска у другој половини XIX вијека и почетком XX вијека*. Теза је одбрањена на Православном богословском факултету у Фочи, 2014.

Члан комисије за израду магистарских радова:

1. Јован Гардовић (2014). *Америчка православна црква – историјски и црквено канонски аспект*. Магистарски рад. Одбрањен 16.06.2014. године на Православном богословском факултету у Фочи.

2. Данијел Мухић (2014). *Српска православна Црква између два свјетска рата*. Магистарски рад. Одбрањен 14. 07. 2014. на Православном богословском факултету у Фочи.

### Образовна дјелатност после дјелатног избора/реизбора

Ментор за израду мастер рада:

1. Његош Вељанчић, *Српска православна црква у Босни и Херцеговини у ери патријарха Соколовића*, мастер рад одбрањен 13.07.2020. на Православном богословском факултету у Фочи.
2. Радмило Чизмовић, *Однос комунистичких власти Републике Црне Горе према Српској православној цркви од 1945 до 1974. године*, тема мастер рада прихваћена на сједници Наставно-научног вијећа одржаној 09.12.2019.
3. Драган Ђукић, *Страдање свештенства и монаштва на Косову и Метохији од 1995 до 2005. године*, тема мастер рада прихваћена на сједници Наставно-научног вијећа одржаној 25.06.2020.
4. Драгана Николић, *Православна епархија нишка од 1941. до 1946. године*, тема мастер рада прихваћена на сједници Наставно-научног вијећа одржаној 31.05.2021.

Члан Комисије за одбрану мастер рада:

1. Милица Глукчевић, *Црквена политика цара Константина Великог*, рад одбрањен 05.07.2021. на Православном богословском факултету у Фочи.

- Члан рецензентског тима *Годишњака*, часописа Православног богословског факултета у Фочи.

Учесће на међународним и другим научним скуповима:

- Научни скуп «*Седам вијекова манастира Свете -Тројице Стањевићи (1338-2018.)*» 14. и 15. септембра 2018. године у манастиру Стањевићима и на будванској Цитадели. У организацији Митрополије црногорско-приморске, Православног богословског факултета Светог Василија Острошког у Фочи и општине Будва.
- Међународни научни скуп «*Државно црквено право кроз векове*», Будва 11-12. октобар 2019. године.
- Међународни научни скуп «*Свети Василије Острошки. 350 година од представљења*» 9-10. маја 2021. године Никшић - Острог-Требиње.
- Научни скуп «*Осам вијекова митрополије дабробосанске*», 1-3.10.2021. у Фочи.

Предавања по позиву и гостовања на јавним трибинама:

- *Беседа о Светом Сави* – излагање на Светосавској академији у сали народног позоришта у Фочи, 27.01. 2019. године.
- Предавање по позиву на тему „*Аутокефалност Српске цркве 1219. године*“ одржано у манастиру Ждребаонику 6.06.2019.
- На манифестацији «*Трг од Ђирилице*», Херцег Нови 1-28. 08. 2019. Године, одржао своје излагање, 19. 08. 2019 на Тргу херцега Стјепана у Херцег Новом на тему „*580 година побједо православа над Фирентинском унијом и борба православа данас*“.
- «*Осамдест година почетка нове голготе Српског народа од 1941. године (1941-2021)*» - Излагање је одржано у манастиру Стањевићи на празник Силаска светог Духа на апостоле - Тројчиндан. Излагање је објављено 29. 06, 2021. године на сајту Православне митрополије Црногорско-приморске.

Навести све активности (убеници и друге образовне публикације, предмети на којима је кандидат ангажован, гостујућа настава, резултате анкете<sup>6</sup>, менторство<sup>7</sup>)

#### **5. СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА**

Православни богословски факултет „Свети Василије Острошки“ Универзитета у Источном Сарајеву успоставио је сарадњу са Теолошким факултетом Универзитета у Гетингену и Меморандум о разумијевању потписан је 2018. године.

Успостављању сардње између ове двије институције дошло је као резултат сарадње др Далибора Петровића професора ПБФ „Свети Василије Острошки“ УИС и др Мартина Тамкеа професора Теолошког факултета Универзитета у Гетингену који је 2020. године био у посјети Богословском факултету на тему „Живјети на Западу у духу Истока. Примјери западне рецепције пустињских отаца и молитве срца“.

#### **6. РЕЗУЛТАТ ИНТЕРВЈУА СА КАНДИДАТИМА<sup>8</sup>**

Интервју са пријављеним кандидатом др Далибором Петровићем, ванредним професором, обављен је 20.12.2021. године у 11,30 часова у просторијама Православног богословског факултета у Фочи. Чланови комисије (др Мирко Сајловић, предсједник, др Радомир Поповић, члан; на интервју није био присутан др Александар Стаматовић, члан) констатовали су кандидату професионалну одређеност и обученост за бављење научно-истраживачким и наставничким радом из уже научне области за коју је аплицирао.

#### **7. ИНФОРМАЦИЈА О ОДРЖАНОМ ПРЕДАВАЊУ ИЗ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА КОЈИ ПРИПАДА УЖОЈ НАУЧНОЈ/УМЈЕТНИЧКОЈ ОБЛАСТИ ЗА КОЈУ ЈЕ КАНДИДАТ КОНКУРИСАО, У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 93. ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ<sup>9</sup>**

Имајући у виду да је једини пријављени кандидат ванредни професор др Далибор Петровић већ ангажован у наставничком процесу на Православном богословском факултету Универзитета у Источном Сарајеву, а сходно члану 93. Закона о високом образовању РС и члану 7. Правилника о поступку и условима избора академског особља УИС, исти није био у обавези да пред комисијом коју формира вијеће организационе јединице одржи предавање из наставног предмета уже научне области за коју је конкурисао.

### **III ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ**

Експлицитно навести у табели у наставку да ли сваки кандидат испуњава услове за избор у звање или их не испуњава.

**Први кандидат**

<sup>6</sup> Као доказ о резултатима студентске анкете кандидат прилаже сопствене оцјене штампане из базе.

<sup>7</sup> Уколико постоје менторства (магистарски/мастер рад или докторска дисертација) навести име и презиме кандидата, факултет, ужу научну област рада.

<sup>8</sup> Интервју са кандидатима за изборе у академска звања обавља се у складу са чланом 4а. Правилника о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву (Интервју подразумјева непосредан усмени разговор који комисија обавља са кандидатима у просторијама факултета/академије. Кандидатима се путем поште доставља позив за интервју у коме се наводи датум, вријеме и мјесто одржавања интервјуа.)

<sup>9</sup> Кандидат за избор у наставно-научно звање, који раније није изводио наставу у високошколским установама, дужан је да пред комисијом коју формира вијеће организационе јединице, одржи предавање из наставног предмета уже научне/умјетничке области за коју је конкурисао.

Минимални услови за избор у звање <sup>10</sup>	испуњава/не испуњава	Навести резултате рада (уколико испуњава)
- да има проведен најмање један период у звању ванредног професора	Испуњава	Сва академска звања од асистента, вишег асистента, доцента, ванр. професора кандидат је остварио на Богословском факултету у Фочи. Након једног пуногведеног мандата на месту ванредног професора кандидат је стекао услове за стицање звање редовног професора.
- да има најмање двије објављене књиге (научну књигу, монографију или универзитетски уџбеник) након стицања звања ванредног професора	Испуњава	Након стицања звања ванредног професор кандидат је објавио две књиге из уже научне области за коју се бира.
- да има најмање осам научних радова из области за коју се бира објављених у научним часописима и зборницима са рецензијом, након стицања звања ванредног професора	Испуњава	Кандидат је објавио 13 радова (2 у припреми за штампу) из области за коју се бира у домаћим и иностраним научним часописима и зборницима.
- да има успјешно реализована менторства кандидата за степен другог и трећег циклуса	испуњава	Кандидат је остварио једно менторство за израду мастер рада, а у току су му менторства за још три мастер рада.
да има успјешно остварену међународну сарадњу са другим универзитетима и релевантним институцијама у области високог образовања	испуњава	Остварио је успјешну међународну сарадњу са Теолошким факултетом Универзитета у Гетингену (Њемачка).
<b>Додатно остварени резултати рада (осим минимално прописаних)</b>		
Навести преостале публиковане радове, пројекте, менторства, ...		
- <i>Двадесет пет година Православног богословског факултета у Фочи</i> (Брошура поводом 25 година ПБФ у Фочи), Фоча 2019, 19-33.		

<sup>10</sup> У зависности у које се звање бира кандидат, навести минимално прописане услове на основу члана 77., 78. и 87. Закона о високом образовању односно на основу члана 37., 38. и 39. Правилника о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву

**Други кандидат и сваки наредни уколико их има (све поновљено као за првог)**

Приједлог кандидата за избор у академско звање (навести звање, ужу научну/умјетничку и образовну област за коју се кандидат предлаже) са образложењем приједлога Комисије. Уколико један или више кандидата задовољавају услове за избор у звање према конкурс, Комисија мора дати образложење о разлозима доношења своје одлуке, конкретно и јасно.

Увидом чланова комисије у приложену конкурсну документацију утврђено је да се на конкурс, објављеном 03.11.2021. године у дневном листу „Глас Српске“, за избор наставника у академско звање редовног професора или ванредног професора за ужу научну област Философија религије, теологија и религиозне студије пријавио један кандидат.

Комисија за разматрање конкурсног материјала и писање извјештаја за избор у академско звање по конкурс је констатовала да пријављени кандидат ванредни професор др Далибор Петровић испуњава све законом предвиђене услове за избор у звање редовног професора на ужој научној области Историјско-теолошке науке за предмете: Историја Српске православне цркве<sup>1</sup> и Историја Српске православне цркве<sup>2</sup>.

На основу напред наведеног Комисија једногласно предлаже Наставно-научном вијећу Православног богословског факултета и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву да се ванредни професор др Далибор Петровић изабере у звање редовног професора за ужу научну област Философија религије, теологија и религиозне студије (ужа образовна област: историјско теолошке науке), а за предмете Историја Српске православне цркве<sup>1</sup> и Историја Српске православне цркве<sup>2</sup>.

**Ч Л А Н О В И К О М И С И Ј Е :**

1. \_\_\_\_\_, председник
2. \_\_\_\_\_, члан
3. \_\_\_\_\_, члан

**IV ИЗДВОЈЕНО ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ**

Уколико неко од чланова комисије није сагласан са приједлогом о избору дужан је своје издвојено мишљење доставити у писаном облику који чини сасатвни дио овог извјештаја комисије.



**ЧЛАН КОМИСИЈЕ:**

1. \_\_\_\_\_

Мјесто: \_\_\_\_\_

Датум: \_\_\_\_\_